

כ.ש.

פרוטוקול מס. 3/3

מישיבת ועדת הכספים, שנתיימה
ביום ד', י"ז בחשוון תשי"ג (5.11.52), כ-8.30.

א. הרצפלד	ב. צורי - יו"ר	<u>נוכחים:</u>
ק. לוז	ח. אריאב	
מ. סנה	י. אפרתי	
א. ציזלינג	פ. ברנשטיין	
מ. קלמדר	י. בדר	
י. רוקח	א. גניחובסקי	
ז. שפר	ש. דיין	
	י. פרדר	

ל. אשכול - שר האוצר	<u>מזמנים:</u>
מר זגני - החשב הכללי	
מר קטרון - משרד המשפטים	
מר בזק - מזכיר	

סדר היום:

1. שאלות לשר האוצר, ותשובותיו.
2. המשך הדיון בחלוקת הרזרבה הכללית.

היו"ר י. צורי: אני פותח את הישיבה.

1. שאלות לשר האוצר ותשובותיו.

ח. אריאב: מה האמת בשמועות, שעומדים בקרוב מאוד להחליף את הכסף שלנו שוב, גליוני מילווה - חופת שיגיע אפילו ל-20% - 30%?

י. רוקח: בזמנו נבחרה ועדה סודית של 4 מחברי ועדת הכספים בקשר לשימוש בתמורה והתכניות לשימוש בכספי ההענקה. יומיים לפני נסיעת א. קפלן ז"ל לחוץ-לארץ, הוא מסר סקירה לוועדה זו. האם אין שר האוצר חושב, שיש מקום לכנס ועדה זו מפעם לפעם?

י. בדר: (א) - ב-31 לדצמבר ש.ז. מסתיים מועד תוקף האמנה עם הבנק הלאומי ביחס להוצאת המטבע. האם יוכל שר האוצר להסביר לנו מה הם הסידורים בנידון זה, האם בכוונת הממשלה לציע לכנסת חוק להארכת האמנה, או האם מכינה הממשלה תכניות אחרות? דומני שתשובה ברבים על שאלה זו תוסיף לשקט צבורי בקשר לבעיית המטבע.

(ב) - האם נכוונת השמועות שהממשלה מעבדת מחדש את חוק מילווה חובה ומס על הרכוש?

ב.ש.

חוק נוסף לתיקון חוק התקציב, בקשר להתפתחות ביצוע התקציב?

ד) - א. קפלן ז"ל הודיע בשעתו שאין כוונת שיטת השערים להבטיח למדינה איזו שהיא הכנסה. המחירים החדשים על המזונות יכניסו עתה לאוצר 6 מליון לירות, ופירוש הדבר שזהו מס על מזונות. אם ישנה אמנם כוונה כזו לממשלה, צריכה הכנסת לקבל הצעת חוק בנידון זה.

ה) - מה האמת בשמועות, שישנה תכנית לבטל את השער הנמוך של המטבע של דולאר = 350 פרוטות?

ו) - האם שר האוצר לא יסכים, שבסידורים בקשר ליבוא ללא שלום נוצר למעשה שער מטבע נוסף, גבוה יותר?

א. ציוזלינג:

א) - אני חושב כי היה צפוי שנקבל מן האוצר באופן שוטף את הדיניס-וחשבונות החודשיים, בשעה שהם מוכנים, כי זהו החומר היחיד שעל-פיו אפשר ללמוד על תנועת ההכנסות וההוצאות של המדינה. כן היה זמן שקיבלנו את המחקרים הפנימיים שהכינו מומחי האוצר. אני מבקש שמחקרים אלה יומצאו גם עכשיו לחברי הוועדה, אלא ושהאוצר רשאי, כמובן, להתנות, שהדבר לא יהיה לפרסום.

ב) - האם כבר מסרו הבנקים את רשימות הניכויים ממילווה-החובה, ואם כן - מהו הסיכום לפי הסוגים של גודל הפקדונות והמקור הכלכלי של הפקדונות? כן ברצוני לדעת, מה הם הסכומים שכבר שוחררו או שבגייתם עובכה על-פי חוק השחרור ממילווה-חובה.

ג) - אני מבקש לקבל את חשבון תשלומי מסי-יתר עד עתה.

ד) - האם נעשה מחקר לגבי ספעלים גדולים שניתנו להם זכויות ותנאים מיוחדים לפיתוחם, ומהן תוצאות פעולה זו עד עתה? לדוגמה: מה היה מחזור מטבע החוץ, מעירותיו בארץ ובחוץ-לארץ של מפעל כמו "קייזר פרייזר", או מפעל הבעלים בירושלים?

מ. סלמר:

בהיותי בחוץ-לארץ בזמן הפגרה ניתקלתי בעובדה, כי קיימים שם משרדים כפולים לקניות, של הממשלה ושל הטוכנות. יש בדבר גם משום הוצאות נוספות, ובדביזים, וכן ישנה התחרות מסויימת. האם אי-אפשר לרכז את המפעלים האלה?

ז. שפר:

אני חוזר על בקשתי מ לפני שבועות אחדים, שיינתן לבנו גם דין-וחשבון על תקציב הפיתוח, הכנסות והוצאות, כולל הכנסות והוצאות של מילווה-החובה.

א. גניחובסקי:

האם אפשר לדעת מהם הסכומים שהוחזרו לממשלה מהמילונות, של הבנק לייבוא וייצוא, וכדומה, וכיצד הם נגבים?

ב) - שר האוצר הבטיח בזמן הפגרה שהוא יביא בפני הוועדה את ענין התייקרות הלחם, השמן והסוכר. אני חושב שכדאי שהדבר ייעשה.

ג) - הייתי רוצה לדעת, מה המצב עכשיו ביחס לענין א עם הטוכנות, הזכור עוד מן הכנסת הראשונה, בקשר לפקדון של 14 מליון לירות צמאצא באפ"ק.

ד) - בתכנית הכלכלית דובר גם על יבוא ללא שלום; האם שר האוצר מוכן להציג לפנינו את יסודות היבוא ללא שלום ואת המצב בשטח זה?
ה) - מעתי שהמדינה מטילה מס של 750 פרנק

ב.ש.

פ. ברנשטיין:
 בין כל התנאים שנקבעו בחוק הנפט, לא היה מנאי לפיו יכולה הממשלה לתת ערבות כספית לחברות הרוצות לחפש נפט, במקרה שהן לא תמצאנה נפט. והנה, קיבלתי אינפורמציה שאחת החברות האלו אשר משתתפת בה גם אמפ"ל, קיבלה מן האוצר ערבות בכתב בסך של 5 מליון דולאר. מניין סמכות הממשלה לתת ערבות כזאת?

י. רוקח: ברצוני לשאול, מה עשה בארץ הלורד סמואל.

(ב) - מהם היום יחסי הממשלה עם "עמידר", ומה הרכב הנהלת "עמידר".

(ג) - קרן-הקיימת קיבלה מילווה של 6 מליון דולאר; האם אין זה נכלל במאזן התשלומים של המדינה?

ש. דיין:
 (א) - שפנתי כי הסוכנות האליטה לחייב את תקציב המתיישבים שלאחר קום המדינה לפי השער החדש; ברצוני לשאול אם אין הוועדה צריכה לדון בדבר.

(ב) - ענין הסובסידיות לגידול ירקות בהתישבות החדשה מתנהל עתה בעצלתיים, ואני חושש שזה שפיע על איבול הירקות להבא.

(ג) - אנו שומעים על תכניות ל-50 ישובים חדשים וכו'. ברצוני לדעת באופן רשמי, אם תכניות אלו עומדות להתגשם, ובאיזו מידה.

י. פרדר:
 לפי תכנית חלקת הדביזים, שאני מברך אותה בדרך כלל, הוקצבו 18 מליון דולאר לחומרי גלם בתעשייה. אני מעריך את התצרוכת ב-40 - 45 מליון דולאר, וברצוני לשאול, כיצד חושבת הממשלה להשלים את הסכום, ואם הכוונה היא למצוא שיטה של ייבוא ללא תשלום - מהי המסגרת?

(ב) - מר קפלן המנוח הכטיח לוועדה סקירה על תוצאות ההשקעות ממילווה העצמאות. אני חושב שרצוי להקדיש פעם שיחה על נושא זה, ואז תהיינה לי שתי שאלות: ראשית - מהן ההשקעות שנעשו?, ושנית - מה המצב בקשר לאפשרות העברת ניירות-ערך אלה, לאור העובדה, שהשוק לכל ניירות הערך אינו נוח?

שר האוצר ש. אשכול:
 בקשר לשמועות אשר מישהו מתאמץ מדי פעם להפריח, בקשר לענין המטבע, אני שמח לענות תשובה ברורה: להד"ם אין אף אחד בממשלה החושב עכשיו על דבר החלפת המטבע.

בקשר לוועדה למצב התמורה - כנסו את הוועדה ואשתתף בה ברצון רב.

בקשר לאמנה עם הבנק הלאומי: הוועדה שפעלה להכנת תכנית והצעות להקמת בנק ישראל גמרה את עבודתה, ותוך שבוע-שבועיים אביא טיוטה ראשונה בענין זה לישיבת הממשלה לעיון. אנו עומדים גם בקשר עם מוסחים בעולם, והיינו רוצים צא להזמין אא אחד מהם לזמן-מה. בכוונתי להציע בישיבת הממשלה הצעות: ראשית - להחליט מי יהיה האיש או קבוצת האנשים אשר יהיו פעם אנשי הבנק, כדי שאפשר יהיה להטיל עליהם להרתם כבר לביצוע הענין; שנית - לבקש את הכנסת להאריך את האמנה לחודשים אחדים, ואני חושב שהארכה של 6 חודשים תספיק לנו.

לשאלה על שינוי חוק מילווה הרכוש: אין דבר כזה, והחוק מונח על שולחן הכנסת כמו שהוא.

לשאלה, אם אין צורך לבקש תוספת לתקציב: מר זגגי ואני מאמינים עדיין בחוזקה שיעלה בידינו להסדיר את העניינים בגבולות

ב.ש.

התקציב שאושר עם הרזרבה שלו. הסברתי גם מהם האמצעים לכן, - הקטנת ההוצאות והגדלת ההכנסה. סיפרתי שהקפאנו עוד לפני חודשיים את הקן קבלת העובדים, והדבר נוגע ל-2000 - 2500 משרות הפנויות עוד לפי התקן; כן בוצעו פיטורים של כ-1500 איש, ועכשיו פועלת ועדה בעלת מפקל לייעול-יתר ולטניעת כפילויות במצגנו. כן הודענו למשרדים להיות מוכנים לקיצוץ נוסף של 3% - 4%, לפי הצורך. כן ישנם מסיים אחרים שהחוק לגביהם התקבל עוד בראשית השנה, אך רק עכשיו הם מתחילים לפעול. כמו-כן ישנם שינויים במסך אשר השפיעו על ההכנסות. כל זאת, ונוסף לכך נקייטת אמצעים נוספים להגדלות ההכנסות מססיים וממכס - יאפשרו לנו להשאר בתחום התקציב שאושר.

לשאלה, אם יש לנו דווח מהשערים, אני יכול לענות שאין "סכנה" כזאת, ואביא על כך מספרים לישיבה הקרובה.

אין לי התנגדות שענין מחירי המזונות יובא פעם לוועדה, אך ברצוני לציין שאין הדבר נעשה לשם השגת רווחים, כי ענין השערים למצרכים מסויימים עלול לגרום לנו גרעון של 15 מליון לירות בשנה, ועלית מחירי אמונות מסויימים סכונת למנוע את הדבר. סחוץ לדברים כמו שמן, לחם וסוכר, מסתבר למשל שדוקא הבנזין בסכר אצלנו במחיר זול יותר מאשר בכל אצות אירופה.

אין תכנית היום לבטל את שער א'.

ביחס לייבוא ללא מטבע זר: לא מצאתי הרבה דפלארים בעסק הזה. נכון שישנה נכונות לנסות את הדבר במצרך אחד או שניים, ונעשה נסיון ביחס למצרך, שאם-כי הוא יונני אין הוא כל-כך משפיע על רמת החיים והאינדרקס - חומרי חילוף, אך אני לא בטוח אם הדבר בוצע עד עתה.

נמציא לכם את החומר שדרשתם, דינים-וחשבונות כספיים חודשיים, חשבון מסי יתר וכדומה, וכן ביחס למחקרים. בהזדמנות זו ברצוני להגיד, שענין המומחים במצא עמא בריאורגניזציה. אנו מטפלים עתה בהקמת ועדה שתכין תכנית מרחיקת לכת ל-5 - 10 שנים, אשר תצטרך, למשל, לנסח תכנית כיצד ישא את עצמו ישוב של 2 מליון נפש בישראל בעוד 5 שנים, למשל, מן המקורות המצוייף כבר עכשיו.

המשא ומתן עם הבנקים בענין רשימות הניכוסים כבר הסתיים, והחומר ייסטר לידינו לאחד גמף עיבודו. הכפי כבר נמסר לנו. נמציא לכם את הסכומים ששוחדרו ממילווה-החובה.

המחקרים בענין המפעלים שהוזכרו אינם עדיין בבחינת סופיים, ולא רצוי לכן עוד למסור אותם.

בענין כפילות משרדים בחו"ל: הושל על אדם מיוחד לעבור בכל משדרי הממשלה, גם בארה"ב, לבדוק את יעילותם. אם יש לשואל פרטים בנידון זה, ימסור אותם.

בקשת חבר הכנסת שפר לקבל דינים וחשבונות גם בקשר לתקציב הפיתוח, תיעשה במשך הזמן.

בקרוכ נוכל להביא הצעות בענין עמידר, לאחר שבבועות האחרונים טפלה ועדה רצינית בענין זה, מתוך סגמה לרכז תחת הנהלת עמידר את כל הרכושהשיכוני של הממשלה.

אנו מתחילים לחשוב כיצד לשחרר את הפיקחנות באפ"ק בקשר להלוואות המכונות, ויתכן שאנו יותר קרובים מאשר רחוקים לענין זה. אני מוכן להצטייד גם בהמלצת הוועדה בענין זה.

אני מוכן לברר את ענין המס על החבילות מצרפת.

בענין הנפט המצב הוא כזה: הממשלה קבלה הלוואה של 2,5 מליון ל-12 שנה שהיא יכולה לעשות בו כראות עיניה. הוקמה חברה לקדוח נפט שמקורותיאמפל מלויים לה כסף. כאשר החברה תהיה זקוקה במשך השנה לדולרים, היא תפנה לממשלה, אנו מוכנים לעשות דבר כזה עם כל חברה.

ב.ש

הלורד סמואל וסלוויו באו ואמרו לו אין הם יכולים להשקיע כי אין להם כסף, ולפי תנאי הזכיון, במקרה זה מתבטל הסונופול של החברה אך לא הזכיון. אנו נסינו לעודד אותם שטא בכל זאת לא כלו כל הקיצים והצענו להם גם שותפות, כלומר שאנו נשקיע כסף ונאותה מדה נקבל חלקנו בבעלות. לזאת אין להם כנות רצון רב, ואברהם רוטנברג מעדיף למסור את המפעל מאשר להכנס לשותפות. לבסוף נתנו להם ארכה של 3 חודשים לעשות נסיון נוסף באמריקה. הסדובר הוא על 40 - 50 מליון דולר לפחות לשנים הראשונות וכן מליוני לירות ישראליות, ולהכניט ארוכה יותר, של 5 - 7 שנים, יגיע הדבר ל-100 מליון דולר.

ברור שאנו אלא אסנהנים מכספי המלווה שקבלה הקה"ל כי אנו מקבלים את סטבע החוץ ועם קה"ל יש לנו חשבון של לירות ישראליות.

חבר הכנסת דיין לא דיק בשאלתו. לדעתי קובע תאריך החוזה את השער. לדעתי נעשה בעבר עתל גדול להון הלאומי, כי מי שצריך היה להחליט לא החליט, אך כיום ברור שתאריך החוזה קובע.

אנו נתנו לירקנים בהתישבות החדשה סובסידיה של 25% נוסף למחירים של השוק בשנה הראשונה להתישבותם. בשנה שניה הקטנו אותה ל-15% ויש שהפסקנו להם כלל, הכל לפי מידת התבססותם. מדי שנה נעשית סלקציה, אך בינתיים נוספת התישבות של שנה ראשונה.

היו"ר י. גורני: אצ
יתר תשובות שר האוצר תנתנה בשבוע הבא.

2) - המשך הדיון בחלוקת הרזרבה הכללית

היו"ר י. גורני: בישיבה שהתקיימה בתל-אביב בעת הפגוא שמענו את הצעות האוצר לחלוקת הרזרבות, ובישיבות האחרונות שמענו הצעות של סנה"ל של סיעת הציונים הכללים, של א. בניחופסקי ושל דיין-אריאב בקשר לענין המשטרה.

מ. קלמנ: יש לי הצעה נוספת: להוסיף למשרד הדתות 50 אלף לירות.

י. אפרתי: אני מבקש להקציב 150 אלף לירות לקיום בתי הספר החקלאיים.

היו"ר י. גורני: מאחר שלא נספיק היום להצביע על ההצעות, ברצוני להעיר הערה אחת: על שולחן הכנסת הונחו מסקנות ועדת החנוך על מצבם של הסטודנטים, אשר אחת מהם נוגעת לענין שלנו. אני סבור שאם הוועדה תאשר את תקציב ההתיקרות גם בשביל האוניברסיטה, אפשר יהיה לפתור אחת הבעיות הגורמת לשביתת הסטודנטים. האוניברסיטה הוציאה בשנה שעברה 28 אלף לירות למתן הנחות לסטודנטים, אצ"א וסכום כזה היא תוציאה השנה. הסטודנטים דורשים שסכום זה יוקצב מתוך שכר הלימוד של 80 לירות, ו-20 הלירות הנוספות תשמטנה למפעלי עזרה הדדית של הסטודנטים. אם באפשר דבר זה, ניטול בהרכה מן העוקץ של בעיה זו.

שר האוצר ל. אשכול: חברים מנסים להוסיף על התקציב ע"י הסתתרות אחרי הרזרבה. זוהי אשליה גדולה, והדבר לא יוכל להעשות, כי באצבעה חדשים שנותרו עד אפריל אי אפשר לקצץ בתקציב המשרדים, כי גם פיטור אנשים ישפיע רק בשנת התקציב הבאה. אין אפוא ברירה אלא לשמור את כל ההצעות הטובות לתקציב הבא.

היו"ר י. גורני: הישיבה סגורה.